

**КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФІЇ, ТУРИЗМУ ТА ІСТОРІЇ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ та ПРАВОЗНАВСТВА
МУЗЕЙ ІСТОРІЇ КРИВОРІЗЬКОГО
ПЕДУНІВЕРСИТЕТУ**

**V-ті
Історико-краєзнавчі читання**

***КРИВОРІЗЖЯ:
ПОГЛЯД У МИНУЛЕ...***

18 квітня 2019 року

ТОМ 1

Кривий Ріг — 2019

розстріляли у травні 1942 року. А євреїв, які працювали у робітничих таборах вбили взимку 1942-1943 років [2, р. 319].

Отже, у самому Кривому Розі, як відомо, планувалась створення гетто у серпні 1941 року, але воно так і не було створено. Майже всіх криворізьких євреїв було розстріляно в жовтні 1941 року. Проте, в навколишніх селах, які ввійшли до складу криворізького гебіту, були створені гетто. Окупанти використовували мешканців гетто для сільськогосподарських робіт, а також для будівництва доріг. Крім нестерпних умов життя, мешканці гетто піддавались різноманітним тортурам як з боку місцевих поліцаїв, так і німців. Всі гетто були ліквідовані навесні або влітку 1942 років. Майже нікому з мешканців цих гетто вижити не вдалось.

Джерела та література:

1. ДА СБУ м. Дніпро, ф.4(Р), оп.2, спр. 75, т.4
2. *Encyclopedia of camps and ghettos, 1933-1945, Volume 2 Ghettos in German-Occupied Eastern Europe*, 2012
3. Yahad-In Unum's Archives / Testimony n.909U
4. Yahad-In Unum's Archives / Testimony n.940U
5. Yahad-In Unum's Archives / Testimony n.1081U

Печеніна Н.А.,
кандидат історичних наук, доцент,
Криворізький державний педагогічний університет;
Сукаленко А.О.,
військовослужбовець ЗСУ (м. Дніпро)

КРИВОРІЗЬКІ КОРЕНІ РОДИНА (РОДІОНА) НАХАПЕТОВА

В січні 2019 року 75 років від дня народження святкував видатний актор, кінорежисерта сценарист Родіон Нахапетов. Його ім'я відоме як на пострадянському просторі, так і далеко за його межами.

Родіон (Родін) Рафаїлович з'явився на світ 21 січня 1944 року в м. П'ятихатки Дніпропетровської області. Його мама була учасницею підпільної організації під назвою «Батьківщина», а отець Рафаїл Нахапетов - керівником одного з загонів того ж підпільного товариства. Знайомство батьків відбулося у партизанському загоні на Криворіжжі. Рафаїл Нахапетов за національністю був вірменином, та після завершення Другої світової війни повернувся до себе на Батьківщину.

До 5 років хлопчик разом з матір'ю жив у бабусі в селі Скелеватка, що під Кривим Рогом. Його мама працювала вчителькою в сусідньому селі.

Маленьким Родіною особливо ніхто не займався. Дорослі працювали у колгоспі, а допитливий хлопчик, завжди брудний від землі, захоплювався дивовижним світом комах, мурах та різних жучків. Милі серцю сільські вечори з запахом сіна, парного молока та щойно спеченого хліба, назавжди залишились у спогадах вже дорослого Родіона. І та річечка Інгулець з тихою заводдю кришталево чистої води та блакитного неба, не раз згадується як «рай».

У дитинстві мріяв Родіна про безкрайне море, бачив себе командиром великого корабля, які борознять водні простори. Потім кликало небо - обов'язково стати льотчиком та скинути над Скелеваткою пакунок з подарунками. А ще мріяв жити довше усіх і не бідувати. У дитячих спогадах закарбувалася у пам'яті одвічна для того часу проблема з грошима. Особливо недолік їх відчувався у місті Дніпропетровську, куди у 1949 році Галина переїхала з п'ятирічним Родіною.

Влаштувавшись у міський піонерський табір піонервожатою, вона отримувала мізерну зарплатню, і ледве зводила кінці з кінцями. За невеликі гроші найняли не кімнату, а куточок з ліжком у чужих людей, і те з умовами: тільки з десяти вечора і до сьомої ранку, й не пізніше.

Не вмикаючи світла, пробиралися Галина та Родіна між сплячими до свого ліжка, а вранці були змушені покидати кімнату.

У вересні 1950 року в районі Нижнього поселення була відкрита середня школа №34. Триповерхова, з великими вікнами, школа була побудована полоненими німцями і знаходилась між авто заводом (так називали секретний військовий завод) та величезним яром.

Галина Антонівна отримала у новій школі постійну роботу й викладала українську мову та літературу. Це була найщасливіша пора її життя. Вона, будучи талановитим педагогом, прищепила власній дитині любов до науково-фантастичної літератури, а також вмовила його відвідувати суднобудівний гурток.

Але щастя для Галини Антонівни тривало недовго. У 1951 році, у 29 років у неї виявили туберкульоз легенів й категорично заборонили спілкування з дітьми. Вона змушена була залишити денну школу «лаштувалася у вечірню, для дорослих. В біографії Родіона також відбулися серйозні зміни – він потрапив у дитячий будинок м. Новомосковська, де прожив близько 2 років.

Трохи пізніше Родін Нахапетов потрапив у драматичний гурток при Палаці культури, перебуваючи в якому юнак отримав перші навички гри.

Перший дебют майбутнього актора відбувся у 1958 році. Тринадцятирічний Радік під час новорічних свят на шкільній сцені примусово зіграв свою першу роль ведмеда. Це й вирішило його подальшу долю. Через деякий час за власним бажанням записався юний актор у дорослий драматичний гурток Будинку культури. Керівник гуртка Дмитро Брозинський володів особливими здібностями виявляти талант. Саме з його «легкої руки» розпочався творчий шлях Родіона Нахапетова.

ДЖЕРЕЛА та ЛІТЕРАТУРА:

1. Маринова Т. Родион Нахапетов // Встреча. - №7, июнь, 2004.
2. Октябрева О. Украинские звезды на московском небосклоне. Р.Нахапетов// Комсомольская правда, 1 октября, 2004.
3. Нахапетов Р. Влюбленный. - М.: Вагриус, 1999.